

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת.....2
- ב. תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבידה שיש לי בידך כו' תן לי חטין ושעורין פרוטה מכולם מצטרפת.....2
- ג. הרי כאן עשרים חטאות ... דלא פריש ושמע מינה פרטא הוי.....3
- ד. אנסת ופתית את בתי כו' ... אף בושת ופגם הוא תובע ... לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר.....3
- הדרן עלך שבועת הפקדון.....4
- פרק ששי שבועת הדיינין.....4
- א. שבועת הדיינין.....4
- ב. הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה.....5
- ג. ואם אין ההודאה ממין הטענה פטור כיצד שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב.....6
- ד. מנה לי בידך אין לך בידי פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב7
- ה. מנה לאבא בידך אין לך בידי אלא נ' דינר פטור מפני שהוא כמשיב אבידה.....9
- ו. מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב10
- ז. מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו נתתיו לך חייב מפני שצריך ליתנו בעדים.....10
- ח. ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיות ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחת.....12
- ט. כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות.....13
- י. טענו חטין והודה לו בשעורין פטור.....13
- יא. הטוען לחבירו בכרי שמן והודה לו בקנקנים ... אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון.....15
- יב. טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

יג. אין נשבעין על מענת חרש שומה וקמן ואין משביעין את הקמן אבל נשבעין לקמן ולהקדש.....17

יד. משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב ואשביעך בה' אלהי השמים ... דאמרי בכינוי ... צריך לאתפושי הפצא בידיה...שבועה מעומד תלמיד חכם מיושב שבועה בספר תורה תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ת"ר שבועת הדיינין אף היא בלשונה נאמרה אומרים לו הוי יודע.....18

דף לח.

א. שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת

כבר התבאר במסכת קידושין דף מד: ולעיל דף לו: שהתובע חבירו¹ במזון שאם הודה בו יהיה חייב לשלם וכפר ונשבע, או שהשביעו התובע וכפר, הרי זה הנתבע הוא חייב בשבועת הפקדון אף על פי שלא ענה אמן, שבשבועת הפקדון אחד הנשבע מפי עצמו ואחד שהשביעו אחר וכפר אף על פי שלא ענה אמן חייב שכפירתו אחר שהשביעו התובע כעניית אמן.

היו חמשה² תובעין אותו ואומרים לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך, ונשבע – שבועה שאין לכם בידי – אינו חייב אלא קרבן אחד, נשבע – שבועה שאין לך בידי לא לך ולא לך – חייב על כל אחת ואחת.³

ב. תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבידה שיש לי בידך כו' תן לי חטין ושעורין פרוטה מכולם מצטרפת

¹ רמב"ם הלכות שבועות פרק ז הלכה א י

² רמב"ם שם הלכה י

³ לגבי התרת נדרים התבאר במסכת נדרים דף סו. דעת הר"ן שבלך לך בלא ווי"ן הוי ככולל יחד ולהרמב"ם [פ"ד נדרים ה"א] אפילו לא אמר קונם בין כל אחד אלא אמר קונם לך לך בלא ווי"ן הוי כל אחד נדר בפני עצמו, ואם הותר אחד לא הותרו כולם עד שיאמר קונם שאני נהנה לזה ולזה עם ווי"ן בנתיים אז הוי נדר אחד. כמו שהתבאר בכס"מ נדרים ד יא, ולפי"ז הכא יש לגרוס בלא ווי"ן, אולם בלח"מ כאן ושם כתב שרמב"ם לא שנא עם ווי או בלי ווי הוי פרטי, ועיין מ"ז שם ג שכתב שמשמע שהמחבר סעי' ג פסק כרמב"ם ועיין נקה"כ סעי' ג שם שחלק עליו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

עוד התבאר לעיל שם שאמר לו חבירו⁴ תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך, שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת, ואפילו היה לו פרוטה אחת מכולן הרי אלו מצטרפין וחייב.

שבועה שאין לך בידי פקדון תשומת יד גזל ואבדה חייב על כל אחת ואחת.

דף לח:

ג. הרי כאן עשרים חטאות ... דלא פריש ושמע מינה פרטא

הוי

היו חמשה⁵ תובעין אותו, ואומרים לו תן לנו פקדון גזל ואבדה ותשומת יד שיש לנו בידך⁶, ואמר לאחד מהן – שבועה שאין לך בידי פקדון וגזל ואבדה ותשומת יד, ולא לך ולא לך ולא לך הרי זה חייב על כל טענה וטענה לכל אחד ואחד, ונמצא זה חייב עשרים אשם⁷.

ד. אנסת ופתית את בתי כו' ... אף בושת ופגם הוא תובע ...

לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי

מודה ביה מיפטר

כבר התבאר במסכת כתובות דף מב. ולעיל דף לו: ששבועת הפקדון נוהגת רק בתביעת ממון שגם אם היה מודה בה היה חייב לשלמה, אך הכופר

⁴ רמב"ם שם הלכה יא יב

⁵ רמב"ם שם הלכה יד

⁶ אין להקשות דליתני נמי בהא חמין ושעורין וכוסמין כי היכי דתני לעיל באיש אחד ותביעות הרבה די"ל דאדרבה מכיון דתני לה באיש אחד ודאי דה"ה לחמשה ולא תני לה אלא לאשמועינן חיובא אמינין ואנוכרי: מעשה רקח שם

⁷ רבינו ז"ל פסק כמ"ד בפ' שבועת הפקדון אפרטי מיחייב אכללי לא מיחייב ולכך אינם אלא עשרים דלמ"ד אכללי מיחייב עשרים וחמשה הויין גבי תשומת יד וגזל ואבדה כמבואר שם וטעמו דהוי פלוגתא דרב אחא ורבינא וקי"ל כרבינא לקולא. לח"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

בתביעת תשלומי קנס ונשבע על כך לשקר ולאחר מכן הודה פטור, שכן "המודה בקנס פטור". אולם חייב בשבועת ביטוי שהרי נשבע על שקר.

אולם התובע את חברו⁸ בדבר שיש בו קנס, ויש בו גם ממוץ שהוא משלם אותו על פי הודאתו, וכפר בכל ונשבע, הרי זה חייב משום שבועת הפקדון.

כיצד תבעו ואמר לו אנסת או פתית בתי, והוא אמר לא אנסתי ולא פתיתי ונשבע, חייב בשבועת הפקדון, שאע"פ שאינו משלם קנס על פי עצמו, אילו הודה היה משלם בשת ופגם ובאונס גם צער⁹, על פי עצמו.

הדרן עלך שבועת הפקדון

פרק ששי שבועת הדיינין

א. שבועת הדיינין

שבועה¹⁰ שמחייבין בי"ד למי שנתחייב שבועה היא נקראת שבועת הדיינין, בין שהוא חייב שבועה מן התורה בין מדברי סופרים.

וג' מיני שבועות חייבין מן התורה, מודה מקצת, וכופר בכל שעד אחד מכחישו, ושבועת השומרים שמען שאבד הדבר שהפקידו אצלו או נגנב או מת או כיוצא בו, הרי זה נשבע מספק¹¹ אף על פי שאין בעל הפקדון מכחישו בודאי שהוא אינו יודע אם טוען אמת אם לאו.

⁸ רמב"ם הלכות שבועות פרק ח הלכה ג

⁹ כמש"כ הרמב"ם בחל' נערה בתולה בו ונתבאר לעיל דף מא.

¹⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ פז ז

¹¹ דאע"פ שהיא טענת ספק והיה נראה מסברא דלא ישבע, דאין נשבעין בטענת שמא בעלמא, הכא בשומרים נשבעין על טענת שמא. אבל לא בא לומר דכל שכן בטענת ברי גבי שומרים, שבטענת ברי לא שייך שבועת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

וכל שבועה¹² חוץ מאלו השלשה הם מדברי סופרים, ומכל מקום הם נקראים שבועת הדיינין, ובשל דבריהם יש ב' מיני שבועות יש מהם על טענת ודאי וכפירה, כגון שבועת שכיר ופוגם שטרו וכיוצא בהם, ויש מהם על ידי טענת ספק כגון טענת שותפין ואריסין וכיוצא בהן.

ויש שבועה אחרת¹³ שנתקנה בדורות אחרונים מחכמי התלמוד והיא הנקראת שבועת היסת, ואף על פי שגם בי"ד משביעין אותה אינה נקראת שבועת הדיינין¹⁴, והטעם מפני שהשבועות הראשונות היו מתוקנים בימי התנאים קודם שיסד רבינו הקדוש המשניות, וכשחבר רבי את המשניות כללן בשם אחד במשניות וקרא כולן שבועת הדיינין כאן, ויחד להן פרק בפני עצמו והוא פרק זה שבועת הדיינין, ושבועת היסת לא הוזכרה שם בשום משנה, מפני שעדיין לא נתקנה רק אחר כך בימי חכמי התלמוד הוסיפום, לכך קראוהו בשם בפני עצמה.

ב. הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה

כבר התבאר במסכת ב"מ דף נה. כתיב בפרשת¹⁵ מודה במקצת (שמות כב פסוק ו) **כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כְּלִים לְשֹׁמֵר וְגו', והאי כסף פירושו לפחות מעה כסף¹⁶, לפיכך אמרו חז"ל שאין כסף זה פחות ממעה, ומדהוקש כסף זה לכלים דכתיב כסף או כלים, אמרו חז"ל שהוא דומיא דכלים מה כלים שנים דמיעוט רבים שנים אף כסף האמור כאן ר"ל שנים, ונאמר (שם פסוק ח) **אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה וּמִשְׁמַע כִּי הוּא זֶה** שיוודה בדבר מה שיאמר**

השומרים ש"ך שם כב ועי"ש בתומים עב מב ונתיח"מ שהעיקר דלא כש"ך אלא אף בברי חייב שבועת השומרים כגון שטוע ברי שפשעת.

¹² שו"ע ונו"כ שם ח

¹³ לבוש שם

¹⁴ נ"מ לחייבו שבועה בב"ד דהיא חמורה בנקיטת חפץ, משא"כ שבועת היסת. סמ"ע שם ב

¹⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ פח א

¹⁶ שאי אתה מוצא כסף מוזכר בתורה פחות ממעה שהוא גרה כדמרגמינן [שם ל, יג] עשרים גרה עשרים מעין, לבוש שם. ברמב"ם (פ"ג מטו"נ ה"ב) משמע כפי מה שכתב חמ"מ דהכל מדבריהם ואסמכוהו אקרא, אורים א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

עליו זה הוא שנתת לי, ועל כרחך הוא לפחות דבר ששוה פרוטה¹⁷, ואז (שם פסוק י) שבעת ה' תקיחה בין שניהם.

לפיכך אמרו חז"ל שאין מודה מקצת הטענה חייב לישבע עד שיודה לפחות בפרוטה ותהיה הכפירה לפחות שני מעין כסף, שאינו חייב שבועה מן התורה עד שיתבענו שני מעין, ופרוטה והוא מודה בפרוטה וכופר בשני מעין, אבל אם תבעו שני מעין ופרוטה והוא מודה לו בשתי פרוטות, כיון שאין הכפירה שני מעין, פטור משבועה, וכן אם הודה בחצי פרוטה לא מיקרי כי הוא זה ופטור משבועה אף על פי שהכפירה היא שני מעין, כיון שאין בהודאה פרוטה.

ובכל מקום¹⁸ שאמרה תורה כסף לאו דוקא כסף ממש אלא הוא הדין שזה כסף, כדאמרינן בעלמא לרבות שזה כסף ככסף, והוא בנין אב לכל התורה, לפיכך הכא נמי אם לא תבעו כסף דוקא אלא מיני פירות או סחורות והודה לו מקצת שמין הכפירה וההודאה, אם יש בכפירה שני מעין ובהודאה פרוטה אחת חייב.

ג. ואם אין ההודאה ממין הטענה פטור כיצד שתי כסף לי

בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה לי

בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב

מדכתיב (שמות כב ח) אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, תרי מיעוטי¹⁹, הוא וזה, משמע דוקא, כלומר אינו חייב שבועה אלא כשיטעון כך כמו שהוא משמעות הפרשה, דהיינו שזה טוענו שנתן לו לשמור או בהלוואה כסף או כלים, והוא משיבו על טענתו בהודאת מקצתה ואומר דבר זה מן הטענה הוא מה שנתת לי והשאר לא נתת לי, והיינו שההודאה היא ממין הטענה, לפיכך אמרו חז"ל שאין מודה מקצת הטענה חייב לישבע עד שיודה ממין הטענה.

¹⁷ דפחות מפרוטה קיימא לן הלכה למשה מסיני דמן התורה לא נחשב לכלום, ואינו נופל לומר עליו כי הוא זה שהרי אינו כלום

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁹ שו"ע ונו"כ פ"ז וסמ"ע דם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

לפיכך אם לא²⁰ תבעו בדבר מסויים אלא אמר לו שוה מנה יש לי בידך, מכל מה שיוודה לו חשוב שפיר ממין הטענה, שכל דבר הוא בכלל שוה כסף.

אבל אם תבעו מנה מדבר מסויים והודה לו בשוה חצי מנה, לא חשיב הודאה ממין הטענה דשוה לאו דבר מסויים, וכיון שטוען דבר מסויים בדוקא אית לי גבך וזה אומר בשוה כך אית לך גבאי, כך אמר אין לך בידי כלום בדוקא, אלא אני חייב זה שאתה אומר או שוויו ואתן לך, והו"ל מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו לפיכך פטור.

ד. מנה לי בידך אין לך בידי פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז: ובגיטין דף נא: וב"מ ג. שמדכתיב בתורה בפרשת שומר חנם (שמות כב פסוק ו, ח, י) כי יתן איש אל רעהו פסוף או כלים לשומר וגו' על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה וגו' וכתוב בפרשה שניה שבעת ה' תהיה בין שניהם וגו', דרשו רבותינו ז"ל שבועת ה' תהיה בין שניהם הולך גם כן למעלה על פסוק אשר יאמר כי הוא זה, ואמרו שאין חייבין שבועה מן התורה אלא כשמודה במקצת הטענה וכופר במקצתה, שכן משמעות פירוש הפסוק של אשר יאמר כי הוא זה, כלומר אשר יאמר הנטען כי דבר זה הוא מקצת ממה שנתת לי לשומר והמותר נגנב ממני והוא שומר חנם עליו, נשבע שלא פשע באותו מקצת שאומר שנגנב ממנו ונפטר, והוא הדין לכל טענות ותביעות שטוענין ממנו והוא מודה מקצת שחייב שבועה מן התורה.

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

לפיכך התובע²¹ מחבירו ממון או חפץ²² שהיה יכול להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או החזרתו לך או לקוח הוא ביד, אם הוא מודה מקצת ועל השאר טוען טענות אלו חייב שבועה מן התורה²³.

ודוקא במודה מקצת, מחייבין ליה שבועה מן התורה מפסוק כי הוא זה, אבל כופר בכל ואין עד אחד מכחישו לא חייבתו התורה שבועה בין במלוה בין בפקדון, ומכל מקום חז"ל חשו לרשיעי המצויים בכל דור ולא ינשי דלא מעלי, והסיתו הדיינים להשביע כל הנתבעים הכופרים בכל, והיא שקראוה "שבועת היסט" על שם הסתתם שהסיתו הדיינים להשביע הנתבע הכופר בכל.

וכן אם תובעו חבירו מנה²⁴ והוא כופר בכל, ועדים מעידים אותו שחייב לו חמשים²⁵, ישלם חמשים ועל שאר החמשים חייב לישיבע גם כן מן התורה מקל וחומר, שאם על הודאות פיו במקצת חייבתו התורה שבועה, קל וחומר שחייבתו שבועה על פי העדאת עדים²⁶. ויש אומרים²⁷ שדוקא כשהעדים מעידים אותו על פה ובלא קניין, או מחייבין ליה שבועה, אבל אם כתבו עדותן בשטר²⁸, או שיש כאן קנין אין העדים מחייבין אותו שבועה, ואין

²¹ שו"ע ונו"כ ה"מ פז א

²² ר"ל לא מיבעי' ממון דאמרי' במודה מקצת שישבע כמ"ש בב"ק וב"מ וכתובות וגמין ושבועות דא"ר מ"מ אמרה תורה מ"מ המענה ישבע כו' אשתמוטי קא משתמיט השתא אדהו לי זוי ופרענא אלא אפי' בחפץ ג"כ י"ל אשתמוטי כמ"ש בב"מ ה' ב' ועתו' שם א' ד"ה למ"ד כו' ובהג"א שם ס"י ד"ה אף על גב דההיא כו' וכן בכופר הכל שנשבע היסט ג"כ צריך לטעמא דאשתמוטי משתמיט כמ"ש בשבועות מ' ב'. ביאור הגר"א שם א

²³ אם יודע בעצמו אסור לקבל עליו השבועה לומר אנכי אשבע למען הפחיד חבירו אף על פי שאין בלבו לשבע שנאמר לא תשא ואמרו במכילתא לא תקבל. רבינו יונה בשערי תשובה אות מ"ה. חי' רע"א שם

²⁴ שו"ע ונו"כ עה ד

²⁵ עיין תומים (סק"א) שהאריך בדעות סמ"ע וש"ך, דלסמ"ע (לקמן ס"י פז סק"ד) צריכים העדים להעיד שידוע להם שחייב בברור ושלא פרע, ודעת הש"ך (שם סק"ב) כיון דהוא אומר דלא לזה, מודה דלא פרע, והא עדים מעידים דלזה, וכתבתי בתומים דהוא מחלוקת רבוותא, וברמב"ם (פ"ד מטו"נ ה"י) ושור (סעיף ב) משמע כסמ"ע.

²⁶ דהא בהרבה עניינים מחייבין ליה יותר על פי העדאת עדים מעל פי הודאת פיו, כגון קנס ומיתה ופסול רשעה וכיוצא בהן הרבה ענינים. לבוש וסמ"ע שם ט

²⁷ רמ"א שם מהמרדכי

²⁸ שיש שטר ביד התובע שכתוב בו בפנינו עדים "הלוח" פלוני לפלוני חמשים, וה"ה אם כתבו בהשטר שפלוני "הודה" לפניו שחייב לפלוני חמשים, דכל שטר יש בו שעבוד קרקעות, והקרקעות שנשתעבדו להמלוה הו"ל כהילך, דבכל מקום שהן ברשות המלוה קאי כפי הסך המבואר בשטר, ומזה הטעם ג"כ קאמר כשהעדים לפנינו [אבל כשאין לפנינו לא, כמ"ש בריש סימן ל"ט [סק"ב] ומ"ג [סק"ל]] ומעידים שקנו בקנין סודר לפניו, דכל קנין לכתיבה עומד והו"ל כאילו נכתב בשטר, ויש כאן שעבוד קרקעות. סמ"ע שם י

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

הלוה מודה על מה שבשטר או קנין²⁹, מכיון ששטר או קניין יש בו שיעבוד קרקעות³⁰, והרי הוא כמו הילך שיתבאר לקמן שאינו חייב שבועה. ויש חולקין³¹. והעיקר³² דבשמודה במה שבשטר הוה ליה הילך אפילו לית ליה קרקע, אבל כשכופר לא הוי הילך כשלית ליה קרקע.

ה. מנה לאבא בידך אין לך בידי אלא נ' דינר פטור מפני שהוא כמשיב אבידה

האומר להבירו אמר לי אבא³³ שיש לו בידך מנה והלה אומר אין לו בידי אלא חמשים, יש אומרים אף על פי ששמע מפי אביו כיון שהוא בעצמו אינו יודע האמת, לא הוי אלא טענת ספק ופטור אף משבועת היסת³⁴ והוה ליה כמשיב אבידה³⁵, ויש אומרים כיון ששמעו מפי אביו הוי כטענת ברי וחייב לישיבע שבועת התורה³⁶.

²⁹ ש"ך שם יב

³⁰ ובמקום דלית ליה קרקע, אע"ג דאנן קי"ל דאף על גב דלית ליה קרקע הו"ל שטר הילך, היינו דוקא היכא דקא מודה, אבל אם אינו מודה לא שייך הילך אא"כ יש לו קרקע, דאז פטור משום שיעבוד קרקעות, או משום דכיון שאינו יכול לכפור הוי הקרקע הילך, כמו שפירש רש"י ריש פ"ק דמציעא [ד' ע"ב ד"ה טעמא], וכן נראה עיקר לדינא. ומדברי הסמ"ע ס"ק י' וי"א נראה שהבין דברי הר"ב דמיירי בשטר שיעבוד קרקעות, דלסברא הראשונה הוי הילך משום שטר שיעבוד קרקעות, והסברא האחרונה חולקת בזה, וגם נראה מדבריו דבשטר אין חילוק בין מודה או לא, וזה אינו וכמ"ש. ועוד, דא"כ קשה דכאן כתב הר"ב שתי דעות, ולקמן ריש סימן פ"ז כתב הר"ב, וי"א דמשכון חשיב הילך דהא אפילו שטר חשיב הילך. משמע דבשטר ליכא מאן דפליג. אלא ודאי כדפרישית, ודוק. ש"ך שם יב ועיין אורים יב

³¹ ב"י בשם הר"ן מובא ברמ"א שם וכתב הב"י [מחודש ג'], ואינו נראה בעיני. דאע"ג דשטר הוא הילך, היינו היכא דמודה מה שבשטר [דבכה"ג מודה הב"י דשטר הוי הילך וכמ"ש לקמן סימן פ"ח סעיף כ"ח [סקמ"ט],

ע"ש], ש"ך שם יב

³² הברעת הש"ך ואורים שם יב ונתיה"מ ט

³³ שו"ע ונו"כ הו"מ עה כא

³⁴ וה"ה אם לא הודה לו בחמשים פטור אף מהיסת מהאי טעמא להרמב"ם. ש"ך שם עו

³⁵ כיון דלא טענו בברי רק הגיד לי א"כ מעיז. אורים סה

³⁶ דעת רבינו ברוך דפטור משבועת התורה וחייב שבועת היסת אפילו בכופר בכל, והסכמת האחרונים כהרמב"ם וסיעתו. ש"ך שם עז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ו. מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב

כבר התבאר במסכת ב"ב דף ו. שטענו בפני עדים³⁷ מנה לי בידך ואמר ליה הן, למחר אמר לו בפני בי"ד תנהו לי אמר לו נתתיו לך, נשבע היסת ונפטר.

אבל אם אמר לו למחר מעולם לא היו לך בידי והעידו עדים שהודה לו בפניהם הוחזק כפרן, שכבר הודה שהיה לו בידו והודאתו כמאה עדים דמי, אבל אם אמר ליה למחר אין לך בידי סתם לא הוחזק כפרן³⁸, שיכול לתקן דבריו ולומר אין לך בידי שאמרתי לך היינו לומר שפרעתי לך, והוא הדין נמי אם אמר איני חייב לך או שקר אתה דובר או שאומר איני יודע מה אתה אומר, בכולן יכול לתקן דבריו ויאמר כוונתי לומר שהחזרתים לך או שפרעתי לך ואין זה הוחזק כפרן.

אף במקום שהודה בהודאה גמורה שאינו יכול לטעון משטה, אם טוען פרעתי אחר ההודאה נשבע היסת ונפטר³⁹, אבל אם טוען להד"ם שלא הייתי חייב לך מעולם אינו נאמן.

ז. מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך חייב מפני שצריך ליתנו בעדים

אמר לו⁴⁰ בפני עדים⁴¹, אל תפרעני אלא בעדים צריך לפורעו בעדים, ואם אמר אח"כ פרעתיך שלא בעדים אינו נאמן, והמלוה גובה ממנו בלא שבועה, שכיון שהתרה בו שלא לפורעו אלא בפני עדים אנן סהדי דאילו פרעיה לא

³⁷ שו"ע ונו"כ עמ' י

³⁸ סמ"ע כו

³⁹ שו"ע סימן פא סעיף ו וסימן עט סעיף י, וביאר הסמ"ע דהוי כשאר מלוה ע"פ עדים שיכול לומר פרעתי

⁴⁰ שו"ע ונו"כ ע' ג

⁴¹ דאל"כ הוא נאמן במינו דאמר לא התנה עמו כן. סמ"ע יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

הוי פרעיה אלא בפני עדים, וכיון דליכא עדים אנן סהדי דלא פרעיה, ובמקום דאנן סהדי אין מקום לשבועה.

ולחאי טעמא אין חילוק בין שאמר לו אל תפרעני אלא בעדים בשעת הלואה בין שאמר לו כן לאחר הלואה, דעבד לזה לאיש מלוה⁴², ובכל עת שיאמר לו כן ואפילו לא קבל עליו לעשות כן, אינו רשאי לשנות⁴³, ואם אמר ששינה ופרעו שלא בעדים⁴⁴, ואפילו אמר ששכח שהתנה עמו⁴⁵, אנן סהדי דשקורי קמשקר וגובה ממנו בלא שבועה. וי"א⁴⁶ שאם הלוח מוחה בין בשעת הלואה ובין לאחר הלואה אינו צריך לפרעו בעדים, אולם אם התרה בו בפני ב"ד, צריך לפרעו⁴⁷.

⁴² כתב הר"ן פרק שבועת הדיינים [שבועות כ' ע"ב מדפי הרי"ף], דלדעת הרמב"ם [המובא בציונים אות ט'] אף אם אמר הלוח אין רצוני לפרוע לך אלא שלא בעדים, אפ"ה צריך לפרוע בעדים. והמעם, דכל שהתנה המלוה להלוה כן, אין מדרך הלוח לפרוע לו בלא עדים כדי להוציא נפשו מהחשד ומהמחלוקת, ומשום הכי כשיש עדים שהמלוה התנה עמו כן, אנן סהדי מכח החזקה דלא פרעו, ומשום הכי נאמן המלוה בלא שבועה כיון דאנן סהדי. וכ"כ המגיד משנה ריש פרק ט"ו ממלוה, ומסיים בטעמו, דעבד לזה לאיש מלוה. סמ"ע שם יב

⁴³ כ"ד הסמ"ע והלבוש כדעת הר"ן וכתבו שכן דעת הרמב"ם
⁴⁴ ואין להאמינו במינו דאי בעי אמר קיימתי תנאך ופרעתוך לפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים או מתו, והיה פטור בטענה זו וכמ"ש הטור [סעיף ו'] והמחבר אחר זה. דאין זה מינו, דיאמרו הרוצה לשקר ירחיק עדיו. ועוד, מכח החזקה דאנן סהדי שכתבתי, ריע טענתיה, דודאי לא פרעו בינו לבינו. סמ"ע יג

⁴⁵ ש"ך י מהרא"ש
⁴⁶ דעת הרא"ש [שבועות פ"ו סי' י"א] והטור [סעיף ד'] להדיא דבין בשעת הלואה ובין לאחר הלואה אם מיחה אינו צריך לפרעו בעדים, וכ"כ רבינו ירוחם נתיב ג' ח"ב בשם התוס', ושכן דעת כמה פסקנים. ונהי דבמה דס"ל להרא"ש וטור ורבינו ירוחם דבשלא בשעת הלואה בעינן שיקבל עליו הלוח בפירוש ולא סגי בשתיקה, לא קי"ל כוותיהו אלא כהרמב"ם והר"ן והרב המגיד ושאר מחברים דאף בששתק מהני אפילו לאחר הלואה, וכמ"ש המחבר, וגם פשט לשון המשנה [שם ל"ח ע"ב] משמע ששתק לאחר הלואה, מ"מ בהא דס"ל דבמיחה בפירוש א"צ לפרעו בעדים, הא גם הרמב"ן [שבועות מ"א ע"ב] ס"ל הכי בהדיא, וגם במשנה לא הוזכר שמיחה, ומשמע דהלוח שותק, וכן משמע פשט לשון הרמב"ם וכמ"ש, ובפרט לפי מ"ש הר"ן גופיה [שם] שיש שתמהו, ולאחר הלואה במה נשתעבד, ותירץ שאין הענין מטעם שעבוד אלא משום דכשאמר לו אל תפרעני אלא בעדים, אין הלוח עשוי לפרעו שלא בעדים, ואי טען שפרעו בלא עדים אנן סהדי דשקורי משקר, עכ"ל. וזה לא שייך כשמיחה בו מתחילה ולא קיבל התראתו, יכול לומר סמכתי על מחאתי ופרעתי לו שלא בעדים, וליכא למימר בהא אנן סהדי. מיהו היכא דהתרה בו בפני ב"ד אל תפרעני אלא בעדים, אף הרא"ש והטור ורבינו ירוחם מודו דאפילו מיחה ואומר איני רוצה לקבל תנאי זה, צריך לפרעו בעדים, מאחר שהוצרך להביאו לפני ב"ד, כמבואר בדבריהם להדיא, ע"ש. וגם על זה יש לדחוק, דהיאך יכול זה להכריחו שיקבל תנאו בעל כרחו, וצ"ע. ש"ך ט, ולסיכום דעת הר"ן בפרק שבועת הדיינים [שבועות כ, ב בדפי הרי"ף] דאפילו אמר הלוח אין רצוני לפרוע לך בעדים אפילו הכי צריך לפרוע בעדים. ודעת הרא"ש [שם פ"ו סי' י"א] והטור [סעיף ד'] דשלא בשעת הלואה בעינן שיקבל עליו הלוח בפירוש ובשתיקה לא סגי. ודעת הרמב"ן [שם מא, ב ד"ה אל תפרעני] דשתיקה מהני אבל אם מיחה א"צ לפרוע בעדים. קצוה"ח ב

⁴⁷ הכרעת נתיב"מ שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ח. ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיות ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחת

כבר התבאר שאם לא⁴⁸ תבעו בדבר מסויים אלא אמר לו שזה מנה יש לי בידך, מכל מה שיודה לו חשוב שפיר ממין הטענה, שכל דבר הוא בכלל שזה כסף.

אבל אם תבעו מנה מדבר מסויים והודה לו בשזה חצי מנה, לא חשיב הודאה ממין הטענה דשזה לאו דבר מסויים, וכיון שטוען דבר מסויים בדוקא אית לי גבך וזה אומר בשזה כך אית לך גבאי, כך אמר אין לך בידי כלום בדוקא, אלא אני חייב זה שאתה אומר או שוויו ואתן לך, והו"ל מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו לפיכך פטור.

ומשום כך תבעו דינר⁴⁹ כסף אתה חייב לי או דינר זהב אתה חייב לי, הרי זה כאילו תבעו שזה דינר כסף או שזה דינר זהב, שכן דרך האדם לשום כל דבר במטבע, וכל שיודה לו זה חשיב ממין הטענה וחייב⁵⁰.

ודוקא כשתבעו במטבע היוצא בהוצאה בכך אנו אומרים שזה דינר קאמר, שכן אדם עשוי לשום כל דבר במטבע היוצא, אבל אם תבעו ליטרא זהב או מטבע שנפסל ואינו יוצא בהוצאה, לא חשיב כאילו תבעו שזה. וכן אם תבעו דינר זהב וזהב רצה לומר דינר זהב טבוע יש לי בידך, אף על פי שיוצא בהוצאה לא חשיב כאילו תבעו שזה דינר אלא דינר דוקא, שאין אדם עשוי לשום שאר דברים בדינר זהב זהוב, ואפילו הודה במטבע של חצי דינר לא חשיב ממין הטענה ופטור.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ח

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ט

⁵⁰ תימת הראשונים (שבועות למ, ב) משמע דלא שיילינן ליה להתובע לברר טענתו אם שזה קטעין או דוקא קטעין. ובאמת טעמא בעי דלמה לא מצרכינן להתובע לברר טענתו דאולי דוקא טעין ויפטור הנתבע משבועה. ואפשר לומר דלענין שבועה אף דשיילינן להתובע אח"כ ואמר דכוונתו היתה לדוקא מ"מ חייב הנתבע שבועה דאורייתא, כיון דבשעה שהודה הנתבע במקצת מיחשב הודאה ממין הטענה כיון דמסתמא שזה קטעין אף דאח"כ נתברר שכוונתו היתה לדוקא ולא הוי הודאה ממין הטענה מ"מ אזלינן בתר הודאתו שהשיב למענת התובע. שער משפט שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ט. כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות

כבר התבאר במסכת ב"מ דף ה. שתבעו כור חטים והודה לו בלתך שעורים, או שטענו כור תבואה והודה בלתך קטנית פטור⁵¹, שההודאה אינה ממין הטענה דשעורין לאו חטין הן וקטנית לאו בכלל תבואה הן לפיכך פטור⁵², דעל מה שטענו לא הודה לו כלום והו"ל גביה כמו כופר בכל, ועל מה שהודה לו לא טענו ושמא זה מחל לו עליו ואנן למה נחייבנו שבועה.

אבל אם תבעו בכור פירות והודה לו בלתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות הן, וכן אם תבעו כור תבואה והודה לו בלתך שעורין חייב שהשעורין בכלל תבואה הן⁵³, וכן כל חמשת המינין בכלל תבואה הן.

י. טענו חטין והודה לו בשעורין פטור

עוד התבאר שם ובמסכת בב"ק דף לה: שתבעו⁵⁴ שחייב לו חטין והודה לו בשעורין, נשבע היסת על החטין ופטור אף מדמי שעורין. וצריך לישבע היסת. וי"א⁵⁵ שזהו רק אם אומר משטה הייתי כך ואיני חייב לך כלום. אך אם עומד בהודאתו חייב בדמי שעורים.

⁵¹ נקט קטנית ולא שעורים דהוי מין טענה בתובעו תבואה, אבל בתובעו חטין אפילו שעורים לא הוי מין טענה כמבואר לקמן, אבל קטניות אפילו בתבואה לא הוי ממין טענה משום דאין בלשון אדם קטנית בכלל תבואה. אורים שם יא

⁵² ויין וחומץ יין מין אחד הם לענין הודאה, כן הוא בפירוש רשב"ם [ב"ב] פרק המוכר את הספינה דף (פ"ה) [פ"ד] ריש ע"ב [ד"ה מין] ש"ך שם ז

⁵³ . וכתב נמוקי יוסף סוף המניה [ב"ק י"ז ע"א מדפי הרי"ף], ה"ה אם תבעו כור סתם ואמר איני יודע אם קטנית אם חטין אם שעורים. סמ"ע שם יג

⁵⁴ שו"ע ונו"כ פח יב

⁵⁵ דעת הש"ך לפסוק בדעת הרמ"ה ועיין אורים יט שכתב דאין לזוז מדברי מחבר בכל אופן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

יש מי שאומר⁵⁶ שהטעם משום דחשיב כאילו הודה לו התובע שאינו חייב לו שעורים, ולפיכך אפילו יש עדים על השעורים, פטור⁵⁷, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי. ויש מי שאומר הטעם שכיון שתובעו חטין ולא שעורים ודאי מחל לו על השעורים⁵⁸, ולפיכך אפילו אם יביא עדים על השעורים פטור, ואפילו הנתבע עצמו שיודע שחייב לו השעורים פטור לשלם לו השעורים שהרי מחל לו בפנינו. וי"א⁵⁹ שאין הטעם משום מחילה ואם יודע הנתבע שחייב לו שעורים גזלן הוא אם אינו משלם לו אלא שהב"ד אינם יכולין להוציא מידו.

ויש מי שאומר שדוקא כשאמר לו הלוייתך חטין ביום פלוני ובשעה פלונית והלה אומר באותו פעם שעורים היו שהלוייתני, אז הוא פטור שודאי מחלו לו, אבל אם אינו טוען כן בודאי חייב לשלם לו השעורים שמודה בהן⁶⁰.

ויש מי שאומר⁶¹ שאם הם בזמנים מתחלפין, כגון שהתובע תובע שהלוהו חטים בניסן והנתבע משיב שהלוהו שעורים בתשרי ואח"כ השיב התובע שהוא תובע החטים של ניסן, ודאי מחילה היא ואפילו עדים אינם מחייבים. ואם הם בזמן אחד, שהתובע אומר חטין היו והנתבע אומר שעורים היו, בזה לא שייך מחילה כיון שדעתו להרויח רק טעם הודאה, בהלואה או פקדון

⁵⁶ דעת המחבר שם

⁵⁷ קשה לי על המחבר, שבשני שורים שהזיקו פסק כהרמב"ם ביש עדים חייב, וחשיב מודה במקצת כדלעיל ולא הביא שם הולק. ואפשר ס"ל דדוקא התם חייב כשיש עדים, משום דהעדים אינם יודעים איזה הזיק, א"כ אינם מכחישים אותו, והוה ליה כטוענו חטים ועדים מעידים שיש לו חטים או שעורים, דמחויב לשלם לו עכ"פ שעורים, שהרי התובע אומר אני אומר שהעדים מעידים על חטים כדברי, ואם אתה אומר שמעידים על שעורים תן לי לכל הפחות שעורים, אבל הכא כיון דהוי כאילו הודה שלא הלוה לו שעורים והודאתו חשובה יותר מק' עדים, א"כ מה שמעידים העדים שהלוה לו שעורים בטל הוא, כיון שמכחיש את העדים, דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים. ש"ך שם טו. ועיין ביאורים [סק"ג] דהעיקר דבחטין ושעורין שהן בשעה אחת אומר חטין וזה אומר שעורין היו, וכמ"ש בסימן ת' בזה אומר גדול וזה אומר קטן דהוא מטעם הודאה ולא מטעם מחילה וכמ"ש בסמוך [סק"ה], מהני עדים, דהודאה שאינה ברורה היא, כמבואר בסימן קל"ח סעיף ו' [בהג"ה] דשם ג"כ משום הודאה הוא ומהני עדים. משא"כ כשהחטים ושעורים הן בזמנים מתחלפין דהוא מטעם מחילה, לא מהני עדים, וזה ברור. נתיב"מ שם ד

⁵⁸ שלפי דברי התובע והודאת הנתבע תולים אנו שודאי יש לו אצלו שניהם, ואמרינן כיון שאינו תובעו אלא חטין ודאי מחל לו על השעורים

⁵⁹ ש"ך שם

⁶⁰ שכשאדם תובע לחבירו בתביעה אחת לא אמרינן מפני זה שמחל לו על שאר התביעות, אלא דוקא בכה"ג שהלוהו בפעם אחת ב' דברים ותובעו בעד אחד אמרינן ודאי מחל לו על השני.

⁶¹ נתיבות המשפט [חדושים] ה וביאורים [סק"ג]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

חייב ליתן שעורים ממה נפשך, רק אינו יכול לתבוע גוף השעורים, וכן אם השעורים שוים יותר מהחטים א"צ ליתן רק הפחות. וזה דוקא כשאין חוזר מהודאת השעורין, אבל כשחוזר מהודאת השעורים א"צ ליתן אפילו שעורים, שיכול לטעון משטה כיון שהודה בשעורים במה שלא תבעו בהם⁶².

וכל זה היינו כשתבעו התובע ברי חטים, אבל אי טענו שמא, חייב לשלם לו שעורים לכו"ע, ולא שייך לומר כאן שהודה לו התובע או מחל לו או שהשטה בו הנתבע⁶³.

יא. הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים ... אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון

כבר התבאר במסכת כתובות דף קח: שטענו⁶⁴ מלא עשר כדים שמן יש לי בידך, והשיב לו אין לך בידי אלא עשרה כדים בלא שמן, הרי זה פטור, שזה הלשון מן התביעה משמע שאינו תובעו אלא שמן לבדו כל כך הממלא עשר כדים, שהרי הזכיר מלא ברישא, והרי זה כאילו אמר עשר מדות של שמן יש לי בידך, ולא הזכיר כדים אלא לידע כמה סך שמן יש לו בידו⁶⁵, וזה הודה לו בחרסים. וי"א⁶⁶ שגם כשטוען כך הרי תובעו שניהם אולם אם יאמר עשרה כדים שמן יש לי בבורך שם כונתו רק לשמן ואין הכדים אלא להורות על כמות השמן שתובע.

עשר כדים שמן יש לי בידך, או שאומר לו עשר כדים מלאים שמן יש לי בידך, והשיב אין לך בידי אלא עשר כדים ריקנים, או שהשיב אין לך בידי

⁶² וגבי שור תם דליכא שיעבוד נכסי אין הבית דין יכולין להודקק להשני ופטור

⁶³ וכ"ב הנמוקי יוסף סוף פרק המניה [י"ז ע"א מדפי הרי"ף] ומביאו ב"י [סעיף י"ד], והוא מוכרח בש"ס [שם ל"ה ע"ב] גבי הא דקאמר התם, אלא דאמר ניוק שמא ומזיק ברי, ע"ש ש"ך שם יג

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם יח וכדעת הרמב"ם שמחלק בין אמר מלא ולא אמר

⁶⁵ סמ"ע שם לב

⁶⁶ בש"ך ס"ק לז הוכיח שכך עיקר וכך דעת הרי"ף רבינו האי ור"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אלא שמן הממלא עשר כדים, הרי זה חייב שבועת התורה, שזה טענו שניהם הכדים והשמן⁶⁷ וזה הודה לו באחד מהם.

אבל⁶⁸ אם טענו עשר כדים⁶⁹ שמן יש לי בידך, אין בזה הלשון שטענו אלא הכדים בלא שמן, ואם הודה לו בשמן לא הוי ממין הטענה ופטור.

יב. טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות ליטע עליהן

כבר התבאר מסכת ב"מ דף ד: שטענו כלים⁷⁰ וקרקעות בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות, בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים, בין שהודה במקצת קרקעות וכפר בכל הכלים, פטור משבועת התורה, שהרי השבועה על ידי הקרקעות שכופר או שמודה באה⁷¹, ואין חיוב שבועה דאורייתא על הקרקעות אלא⁷² כ תהיה הכפירה וההודאה במטלטלין⁷³ שגופן ממון⁷³, אלא נשבע היסט ונפטר.

⁶⁷ שכשאומר י' כדים מלאים שמן, משמעות לשונו הוא דתבעו הכדים וגם במה שהיה בו ומלאים דהיינו שמן, וכן בשלא הזכיר לשון מלא לא בתחילה ולא בסוף, אמרינן נמי דדעתו היתה לתובעו שניהם. סמ"ע שם רמ"א שם

⁶⁹ כיון שהזכיר בלא מ"ם כלומר לא אמר כדים שמן הרי כוהתו שיש עשרה כדים שמן כלומר כדים שאפשר לאחסן בתוכם שמן אהל לא שיש שמן בתוכם ועיי"ן סמ"ע שעשה מזה מחלוקת הטור והרמב"ם אך באורים מא כתב שאין מוכח ברמב"ם שהולק על כך שו"ע ונו"כ שם ה

⁷¹ ואיירי שהקרקע אינה בעין בדלקמן סעיף ו', דאל"כ בלא"ה הא הו"ל הילך. אורים שם כה
⁷² עיין קצוה"ח ז שכתב נסתפקתי היכא שתובעו קרקע שיושב בה כמה שנים ובא עליו בטענה שיושב בה בגזלנות ותובעו הקרקע וגם הפירות שאכל כמה שנים והביא עד אחד כדבריו, וזה משיב להד"מ, מי אמרינן כיון דהעד מעיד על הקרקע ועל הפירות א"כ צריך לישבע שבועת התורה על הפירות וזוקקין את הקרקע לישבע, או נימא כיון דאין הכחשה בפירות דהא זה מודה שאכלם אלא הכחשה בגוף הקרקע למי הוא וכיון דעד אחד בקרקע לאו כלום הוא לית ביה שבועת התורה. ועיי"ש מה שהאריך
⁷³ סמ"ע יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אבל אם כפר בכל הקרקעות והודה במקצת כלים וכפר במקצתן, חייב לישבע שבועת התורה על הכלים, שהודה בהם עצמם במקצת, ומגלגלים עליו לישבע גם על הקרקעות⁷⁴, כמו שהתבאר בקידושין דף כו. וכן הדין במענו כלים ועבדים או כלים ושטרות.

יג. אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ואין משיעין את

הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש

כבר התבאר בכתובות דף יח. ובגיטין נא: שאין⁷⁵ נשבעין על טענת חרש⁷⁶ או שוטה שהרי אינם בני דעת, ואין תביעתם תביעה ולא טענתם טענה. וכן על טענת קטן אפילו הוא עתה גדול אך תובע על מה שאירע כשהיה קטן אין נשבעין, דאיש כתיב בפרשה (שמות כב פסוק ו) **כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ**⁷⁷. איש ולא קטן.

וכן אם הקטן טוענו והוא כופר בכל ובא עד אחד והעיד לקטן אינו צריך לישבע, שהרי זה כאילו אין כאן תובע, שתביעת קטן אינו כלום דאיש כי יתן כתיב וי"א⁷⁸ שאם יש לו עד אחד צריך לישבע הכחיש העד. וכן עיקר⁷⁹. נמצאת אומר קטן שאומר לגדול מנה לי בידך, או אבא היה לו מנה בידך, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים או אין לך בידי כלום, הרי זה פטור משבועת התורה.

⁷⁴ נראה אף לשיטת הש"ך וסייעתו בסי' שפ"ו (סק"א) דשורף שטרות אינו חייב לשלם אלא מדרבנן דדיני דגרמי אינו אלא מדרבנן, מ"מ ע"י גלגול חייב שבועה דאורייתא כיון דאי איתא לשטרא בעינא מחויב להחזירו לו מדאורייתא חייב ג"כ שבועה זו ע"י גלגול מדאורייתא, וכן מוכח מהתוס' ר"פ מרובה (סב, ב) ד"ה יצאו קרקעות וד"ה יצאו שטרות ע"ש. שער משפט ז.

⁷⁵ שו"ע ונו"כ שם צו א

⁷⁶ וכי תימא חרש היכי טוען והא סתם חרש אינו שומע ואינו מדבר, שיוכל לטעון ברמיזה. שמ"ע שם א
⁷⁷ ונאמר שם בפסוק ח עד האלקים יבא דבר שניהם, השותה התורה העמדה בדין לתחילת הנתנה דבשניהן בעינן איש, שהנתנה תהיה מתחילה בשעת גדלות, לאפוקי קטן שהגדיל ותבעו בגדלותו. סמ"ע שם ב

⁷⁸ רמ"א שם

⁷⁹ וכן נראה עיקר לדינא, דהר"י הלוי (ר"י מינאש שבועות מב א) דס"ל דאין נשבע, אזיל לשיטתו דס"ל דאין מיחשב טענת ברי בתובעו על פי עד, אבל לפי דקיי"ל (לעיל סי' עה סעיף כג) דהוי טענת ברי הרי זה עדיף משבועת השומרים. והב"י (סעיף י) הכריע כן משום דרמב"ם כתב ג"כ כר"י הלוי. אורים שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אבל אם שמר דבר לקטן, וטען שאבד, הרי זה נשבע⁸⁰ שבועת השומרים⁸¹, וי"א⁸² שגם בזה אינו נשבע ואפילו תובעו כשהוא גדול אלא שהנתינה היתה כשהוא קטן אינו צריך לישבע, דאיש כי יתן כתיב, משמע שיהא איש בשעת נתינה ולא נתינת קטן.

אף על פי שאין נשבעין על טענת קטן שבועת התורה⁸³, אבל שבועת היסת נשבעין שתקנו להם חכמים ז"ל⁸⁴ לישבע להם היסת על טענתו, שלא כל אחד נוטל ממונו של קטן וילך לו⁸⁵. ואפילו היה קטן שאינו חרוץ לענין משא ומתן נשבעין היסת על טענתו, נמצאת למד שהקטן שטען על הגדול בין שהודה מקצת בין שכפר בכל הרי זה נשבע היסת, ואינו יכול להפכו על הקטן, שאין משביעין את הקטן כלל, ואפילו חרם סתם אין מטילין עליו, שאינו יודע לא עונש השבועה ולא עונש החרם⁸⁶. ויש אומרים⁸⁷ שאין נשבעין על טענתו אלא אם כן הגיע לעונת הפעוטות. אבל קודם לכן אין כאן כלל ממש בדבריו, ואפילו חרם סתם אין מחרימין ע"פ טענה שלו.

ואינו יכול⁸⁸ להפכו על הקטן, שאין משביעין את הקטן כלל, ואפילו חרם סתם אין מטילין עליו, שאינו יודע לא עונש השבועה ולא עונש החרם.

יד. משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב ואשביעך

בה' אלהי השמים ... דאמרי בנינוי ... צריך לאתפושי

חפצא בידיה ... שבועה מעומד תלמיד חכם מיושב שבועה

⁸⁰ דעת המחבר שם

⁸¹ דשבועת שומרים אינה מחמת המענה, רק הנתינה תיכף מחייבו שבועה, ומה לי גדול מה לי קטן, והא דדרשינן (ב"ק קו ב) כי יתן איש ולא קטן עירוב פרשיות יש ולא קאי על שומרים כלל. אורים שם ה
⁸² רמ"א שם, ואם מסרו אביו לשמור, דהיה נתינה בגדלות רק התביעה מיתום קטן, דעת הסמ"ע (סק"ו) דאינו יכול להשביע, והש"ך (סק"ג) דעתו דיכול, וכן הסכמתי בתומים (סק"ב), ע"ש. ובלא"ה הא דעת הר"י הלוי (ר"י מינאש שבועות מב א) ורמב"ם (פ"ה מטו"נ ה"ט) בכל קטן להשביע שבועת שומרים, ועיין תומים דהנחתו בספיקא דדינא לשיטת האומרים מגו לפטור משבועה אמרינן א"כ אם יש לו מגו דלהד"ם או החזרתי אי לא מפטר משבועה, דבעלמא הוי ליה העזה, וזה לא שייך בקטן, וצ"ע אורים שם ז

⁸³ שו"ע ונו"כ שם ב

⁸⁴ משמעות הפוסקים דהוא תקנת הגאונים, ולכאורה אפשר דלא מלבם תקנו זה אלא דסבירא להו כשיטת היש אומרים בס"י ע"ה סי"ז בהגה על רגלים לדבר נשבעין היסת מדינא, וסבירא להו דהכא נמי טענת קטן לא גרע מרגלים לדבר, והיינו דסבירא להו דאפילו לא הגיע לכפעומות הוה רגלים לדבר. חבל יוסף – אולם

המשפט שם

⁸⁵ סמ"ע שם ט

⁸⁶ סמ"ע שם יא

⁸⁷ רמ"א שם אורים י

⁸⁸ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

בספר תורה תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ת"ר שבועת הדיינין אף היא בלשונה נאמרה אומרים לו הוי יודע

מדינא שבועת הדיינים⁸⁹ בשל תורה צריך נקיטת חפץ כדלהלן⁹⁰, ובשל דבריהם אין צריך נקיטת חפץ. ותקנו הגאונים שכל שבועת המשנה אפילו שהיא של דבריהם תהיה בנקיטת חפץ כעין של תורה, שהחמירו חכמים בתקנות כעין של תורה, ואם כן אין שבועה שאינה צריכה נקיטת חפץ אלא שבועת היסט דהקילו בה כיון שאינה תקנת חכמי המשנה⁹¹.

שבועת⁹² התורה שצריך נקיטת חפץ, ילפינן מקרא דכתיב (בראשית כד פסוק ב ג) שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי⁹³, וְאֶשְׁבִּיעֲךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ וְגו', ואנו מנקיטין חפץ היותר חשוב שיש לנו והוא הספר תורה, ונותנין אותו ליד הנשבע, ולא שיאמר אני נשבע בספר תורה, אלא שאוחז הספר תורה בידו לאיים עליו ויאמר אני נשבע בה' אלהי ישראל.

אם לא נתן בידו אלא תפילין, אין צריך לחזור ולהשביעו. ותלמיד חכם שיודע חומרת השבועה מקילין ליה ואף לכתחלה אין צריך לאחוז בידו אלא תפילין⁹⁴. ויש מי שאומר דהני מילי כשנשבע בפעם ראשונה, אבל

⁸⁹ שו"ע ונו"כ שם פז יג

⁹⁰ ילפינן לה מאברהם שאמר לאליעזר [בראשית כ"ד ב' - ג'] שים נא ירך תחת ירכי ואשביעך בה' אלקי השמים, ופירשו רז"ל [שבועות ל"ח ע"ב ורש"י שם ושם] דנקט בידו המילה, שהיתה לאברהם מצוה ראשונה וחביבה עליו משום הכי אנקטיה להאי חפצא, ולדידן בעינן חפץ היותר חשוב לאיימו בו והיינו ס"ת, וגם מעומד משום האיום, ות"ח שאינו צריך איום כל כך סגי ליה בתפילין ומיושב. סמ"ע לה

⁹¹ להרמב"ם [פ"א שבועות ה"ג] אף שבועת היסט צריכה שם או כינוי או שבועה או אלה, ואין בינה לשבועת הדיינין אלא ששבועת היסט אינה בנקיטת חפץ, ולא הודו לו שאר הפוסקים ואמרו בשבועת היסט אינה צריכה לא שם ולא כינוי אלא בשבועה סתם או בארור. שו"ע ונו"כ שם יח

⁹² שו"ע ונו"כ שם טו

⁹³ שפירשו שאמר לו אברהם לאליעזר שים נא ירך תחת ירכי, רצה לומר דאתפשיה במילה בתורת חפצא מפני שהיתה לו מצוה ראשונה לאיים עליו והשביעו בה' אלהי השמים ונו', ומפני שלא היה להם מצוה אחרת היו מחזיקים מצות מילה בתורת אנקטמי חפצא

⁹⁴ וגבול תלמיד חכם אף על פי שיש לרז"ל דברים הרבה בזה, אבל גבול הנהוג הנה הוא דבריהם [ברכות מ"ז ע"ב] איזהו תלמיד חכם כל שמניח תפילין, עד כאן לשונו. ולפי זה האידנא אין חילוק בין תלמיד חכם לאחר. ש"ך שם מא, ואם כן כל אדם יש להשביע בתפלין. ויותר נראה דכונת רב האי גאון שמניח תפלין כל היום כדרכם בימים קדמונים, אבל המניח תפלין בעת קריאת שמע פשיטא, דאטו ברשיעי עסקינן דיהיה קרקפתא דלא מניח תפלין ח"ו, ואם כן אדרבא בזמנינו לא שכיח והכל אינו בגדר ת"ח. אורים מג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

מכאן ואילך הרי הוא כשאר כל אדם ובספר תורה. ויש אומרים שאפילו בשאר כל אדם ספר תורה שאמרו לאו דוקא אלא הוא הדין שאר ספרים שיש בהם שמות⁹⁵, שכולן הוו חפצים של מצוה כמו מילה דאברהם. ויש אומרים שנוהגין כשמשביעין שבועת הדיינים שמניחין הספר תורה לפניו ומניח ידו עליה, אבל אינו נוטלו בזרועו כמו שיתבאר להלן..

וצריך לישבע בשם או באחד מכל הכינויים⁹⁶, ב'ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם כתיב ואלהי הוא כינוי.

וצריך לישבע מעומד כדי שישים אל לבו פחד ה' וכינויו גאונו וכבודו, ואם נשבע מיושב אינו חוזר ונשבע, ותלמיד חכם בין של תורה בין של דבריהם, בין על טענת ודאי בין על טענת ספק, נשבע אפילו לכתחלה במיושב דאימת שמים עליו בכל עת.

סדר שבועת הדיינים⁹⁷ בין היא של תורה בין היא של דבריהם בין על טענת ודאי בין על טענת ספק כך היא⁹⁸.

הנשבע אוחז ספר תורה או חפץ אחר בזרועו, ועומד ונשבע בשם או בכינוי בשבועה או באלה מפיו או מפי הדיינים.

וכתב הלבוש אנו נוהגין לאיים גם כן ולהשביע בפתיחת הארון, וכשרוצין להחמיר עליו מאד צריך להניח ידו לתוך הארון על הספר תורה ונשבע, וכן עושין בנשבעין על

⁹⁵ מוכח מזה דס"ל דשאר ספרים עדיפי מתפילין, דבתפילין לא סני בהו אלא בדיעבד, ואשאר ספרים כתב לאו דוקא ס"ת אלא ה"ה שאר ספרים, הרי דמדמה להו לס"ת דאפילו לכתחילה סני בה. סמ"ע שם מ, זהו דעת מהרי"ו בתשובה סימן קע"א. ודבריו צ"ע, דהא כיון דאפילו תפילין לכתחילה לא, א"כ כ"ש שאר ספרים, דהא אשכחן בכמה דוכתי דקדושת תפילין חמורה משאר ספרים. ומה שהביא מהרי"ו שם ראייה מהרא"ש [שבועות פ"ו ס' א'] ומרדכי [שם ס' תשנ"ח], לפע"ד אינו ראייה, דהרא"ש לא קאמר אלא לדינא והיינו בדיעבד, וגם המרדכי לא איירי התם משבועת הדיינים, רק כשנשבע בכתבי הקודש לאסור דבר על עצמו אם חייב לקיים שבועתו, ופשיטא דבכה"ג שאר כתבי הקודש דין ס"ת יש להם וכמו שנתבאר ביו"ד סימן רל"ז [סעיף ו' בהג"ה], משא"כ בשבועת הדיינים, דהא אשכחן כמה דברים דלענין שבועת ביטוי הוי שבועה ולענין שבועת הדיינים לא הוי שבועה. ובפרט כיון דטעמא דאנקומי הפצא הוא משום איום, פשיטא דאין להביא ראייה משבועת ביטוי לשבועת הדיינים, וא"כ נראה דס"ת דוקא הוא. ודברי מהרי"ו והר"ב צ"ע. ש"ך שם מב

⁹⁶ שו"ע ונו"כ שם מז

⁹⁷ שו"ע ונו"כ שם יז

⁹⁸ לבוש וסמ"ע שם מה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

דבר גדול כגון מסים ושותפין⁹⁹ וכל שכן בחיוב שבועה דאורייתא, אבל בשאר שבועה כגון אשה שנשבעת על כתובתה נוהגים שנשבעת על ספר אחר.

וכבר נהגו הכל להיות ס"ת ביד חזן הכנסת או שאר העם גם בשבועת היסט כדי לאיים עליו, אלא שאין בהיסת אחיזת הס"ת ביד הנשבע. אולם בשבועת הדיינים צריך להיות החפץ ביד עצמו, ואינו מספיק מה שהארון פתוח והס"ת נגד פניו. אולם כשמניח ידו על הס"ת שבארון מועיל¹⁰⁰.

כיצד מפיו, אומר הריני נשבע בשם ה' אלהי ישראל, או הריני נשבע במי ששמו רחום או במי ששמו חנון שאיני חייב לזה כלום, וכן אם אמר הרי הוא¹⁰¹ ארור לה' אלהי ישראל או הוא ארור למי ששמו רחום או למי ששמו חנון אם יש לזה אצלי כלום.

כיצד מפי הדיינים, שיאמרו אנו משביעין אותך בשם אלהי ישראל או במי ששמו חנון או במי ששמו רחום שאין לו לזה בידך כלום והוא עונה אמן, או שיאמרו לו הרי פלוני בן פלוני ארור לה' אלהי ישראל או למי ששמו חנון או למי ששמו רחום אם יש לפלוני אצלו ממון ולא יודה לו והוא עונה אמן.

יש אומרים¹⁰² שצריכה להיות השבועה בפני מנין אנשים או ביום הכניסה כדי לאיים עליו יותר, ואין נוהגין כן.

⁹⁹ שאין שכנגדו יכול לידע האמת ורגיל להורות היתר לנפשו מ"ה מחמירין עליו.
¹⁰⁰ עיין בטור בסעיף ל"ב דמסיק וכתב והוא מדברי הרמב"ם (פי"א משבועות הי"ג) ז"ל, וכבר נהגו הכל להיות ס"ת ביד חזן הכנסת או שאר העם גם בשבועת היסט כדי לאיים עליו, ולפני זה [סעיף ל"א] כתב שם הטור ז"ל, אין בין שבועת היסט לשבועת הדיינים אלא שאין בהיסת אחיזת הס"ת ביד הנשבע. מוכח דבשבועת הדיינים צריך להיות החפץ ביד עצמו, ולא סגי במה שהארון פתוח והס"ת נגד פניו, דהוה ליה כאילו אחזו אחר בידו, ואנן נקיטת חפץ בידו בעינן. מיהו כשמניח ידו על הס"ת שבארון נראה דסגי כמו שכתב מור"ם בסעיף ט"ו, ומה שכתב המחבר שם ס"ת בידו, לאו דוקא קאמר, אלא לזמניהם כתב כן שלא היה להן ס"ת בארון בבית הכנסת והיו מוציאים ס"ת לשבועה, וק"ל: סמ"ע לו

¹⁰¹ אפשר דמשום דלא רצה לכתוב קללה לנוכח כתב ארור "הוא". ולכאורה היה נראה לומר דאינו אומר הריני מקולל לה' אם יש לזה כו', אלא אומר פלוני בן פלוני יהא ארור לה' אם יש בידו משל פלוני ומכחישו, ודומה למה שכתב אחר זה במפי הדיינים הרי פלוני בן פלוני ארור לה' כו', אבל מדמסיק וכתב שאומר אם יש אצלי כלום, משמע דלנוכח צריך לומר. גם ביו"ד [טור] סימן רל"ז [כתבתי אחר זה בסמוך [סקנ"ג]] כתוב שם ארור "אהא" לה' ע"ש, ועיין פרישה [סעיף ל"א]. סמ"ע מז

¹⁰² לשון הטור [סעיף ל"ה] ותיקנו לגזור עליו ארור בעשרה, דארור בו שבועה וכו'. והמחבר השמיט תיבת עשרה, נראה דס"ל דרש"י [שבועות ל"ח ע"ב ד"ה בספר] והטור דנקטי בעשרה ס"ל דגם כל אינך שבועות צריכין להיות בעשרה, וכמו שכתב מור"ם לפני זה סעיף י"ז ד"א כן, וכיון דלא קי"ל הכי בשאר שבועות משום הכי השמיטוהו בארור. גם הרמ"ה שכתב הטור בשמו דס"ל כרש"י לא כתב תיבת "בעשרה". ובפרישה [סעיף ל"א] כתבתי דנ"ל דצריך להזכיר בארור זה לשבועת הדיינים שם או כינוי, דכיון דמסיק בטעמו משום דארור בו שבועה, והוא מגמרא דפרק שבועת העדות [דף ל"ו ע"א] ויליף לה מדכתיב [יהושע ו' כ"ו] וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' וגו', הרי נזכר בו "שם". וגם ביו"ד סימן רל"ז כתב הטור דארור הוי כשבועה, וכתב עליה ז"ל, ובלבד שיזכור בו שם או כינוי כגון שיאמר בארור אהא לה' כו'. ואף שיזכרו השם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

יש אומרים¹⁰³ שבדורות האחרונים מכי אתו רבנן בתראי דבתר תלמודא¹⁰⁴ בטלה שבועה בשם לפי שעונשה גדול, ונהגו להשביע בארור בהזכרתה ואומר ארור פלוני לה' אם משקר¹⁰⁵ דארור בו שבועה.

בשבועה שצריכה נקיטת חפץ השביעיהו בלא נקיטת חפץ, או שפסקו לו בשבועת היסט שישבע בנקיטת חפץ ולא רצה לישבע ושלם, הוי טעות בדבר משנה וחוזר, וי"א שבהיסת עם נקיטת חפץ אינו חוזר. וכתב הבוש והאידנא נהגו הכל במדינות אלו להשביע אפילו שבועת היסט בנקיטת חפץ, אלא שעושין שיעור בממון, שאם השבועה בממון מועט משביעין בלא נקיטת חפץ ובממון מרובה בנקיטת חפץ. ואיזה נקרא ממון מרובה או מועט, עושין קצבה כל מקום ומקום לפי רצונו נהרא ופשיטה. ונראה לי שאין למחות בידם, דהא חזינן שהדור פרוץ הוא ומקילין מאד בשבועות לכן יש לאיים הרבה על הנשבע. ואם רוצין לאיים ביותר פוסקין לו לישבע בנקיטת חפץ וגם בפתיחת ארון הקודש, כדי שיראה הספר תורה לפניו אולי יודה ולא ישבע. וכתב הש"ך אולי במקומו היו נוהגין כן, אבל האידנא אין נוהגין להשביע היסט בנקיטת חפץ רק שיש ביד הדיין להחמיר לפי הענין ולפי האדם, אבל עכ"פ אם אירע שהדיין פסק בשבועת היסט נקיטת חפץ ומפני כך שילם זה ולא רצה לישבע, קם דינא ואינו חוזר

בארור מ"מ לא הוי כשבועה בשם, דבשבועה נשבע בחיי ה' וכתוב ביה [שמות כ' ז'] לא ינקה, משא"כ בארור לה' שאינו אלא קללה לנפשו בה'. ודוקא להיסת כתב לפני זה [סעיף י"ח ושם סק"נ] דאינו אלא בשבועה סתם או בארור דשם אין צריך שבועה כלל אלא בחרם בעלמא סגי וכנ"ל בשבועת הדיינים, ועיין פרישהסמ"ע נג

¹⁰³ שו"ע ונו"כ שם יט

¹⁰⁴ סמ"ע נא

¹⁰⁵ אינו כל כך חמור משיאמר נשבע אני בה'. ואף על פי שבטור (סעיף לה) נזכר שיאמר כן בעשרה, השמיטו המחבר, משום דמור ס"ל כל שבועה יהיה ברבים, אבל לפי דס"ל למחבר (לעיל סעיף יז) דאין צריך, אף בארור אין צריך. אורים מט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

